

† ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΣΑΡΔΕΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ ΚΑΙ ΙΕΡΟΚΗΡΥΞ

ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ ΠΑΠΑ Ο ΘΡΑΞ

Ἀνατύπωσις ἐκ τῶν «ΘΡΑΚΙΚΩΝ» Τομ. 9

ΤΥΠΟΙΣ Ι. ΑΛΕΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΑΓΗΣΙΛΑΟΥ 23-23Α

1937

† ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΣΑΡΔΕΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ ΚΑΙ ΙΕΡΟΚΗΡΥΞ
ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ ΠΑΠΑ Ο ΘΡΑΣ

Εἰς τὸν κατάλογον τῶν διδασκάλων τοῦ Γένους, ὅσοι κατὰ τὰ μέσα τοῦ ιη'. αἰῶνος ἐπεδόθησαν ἀπὸ τοῦ ἁμβωνος τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀπὸ τῆς ἔδρας τοῦ σχολείου εἰς τὸν καταρτισμὸν τῆς φοιτήσεως νεολαίας καὶ καθόλου τοῦ πληρώματος τῶν ἐκασταχοῦ ἐνοριῶν καὶ κοινοτήτων διὰ τῆς κατὰ Χριστὸν διαπαιδαγωγήσεως αὐτῶν καὶ διὰ τῆς ἀναζωπυρώσεως τῆς ἄλλης προγονικῆς σοφίας, θέσιν ἰδιαιτέραν κατέχει καὶ **Σταμάτιος Παπᾶ** ἢ **ὁ τοῦ Παπᾶ** ἢ ἄλλως ὡς **Παπᾶ Στάμιος** ἀναφερόμενος, «ἀνὴρ σοφὸς καὶ πάσης ἄλλης ἐπιστήμης ἐμπειρότατος».

«Θρακικὰ»
Αδ. τ. θ' 1938
181-193

Κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ὁμολογίαν, κατήγετο ἐκ Κορνοφωλεᾶς τῆς ἐπαρχίας Σουφλίου, γεννηθεὶς ἀρχομένον τοῦ ιη' αἰῶνος. Ἀρχικῶς μαθητεύσας πιθανῶς παρὰ τινι τῶν τότε διδασκάλων τῆς Θράκης, ὕστερόν φέρεται φοιτήσας ἐν τῇ περιφημῇ σχολῇ τῆς Πάτμου, ἔνθα συναντῶμεν αὐτὸν κατὰ Νοέμβριον 1721 καὶ Ἰανουάριον 1724. Ἐὰν ἀπεπεράτωσεν ἐκεῖ τὰς σπουδὰς αὐτοῦ, εἶνε ἄγνωστον. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἐκεῖθεν περιῆλθεν ἐπὶ χρόνον μακρὸν μέρη ἱκανὰ αὐξάνων καὶ ἐπεκτείνων τὰς γνώσεις αὐτοῦ, ὡς αὐτὸς οὗτος ἀναφέρει ἐν τῷ κατωτέρῳ μνημονευομένῳ **προλόγῳ ἀποδεικτικῷ**—«μετὰ τὴν τοσαύτην μου πολυχρόνιον καὶ διὰ ξηραῶς καὶ θαλάσσης περιήγησιν, ἀφόντις λέγω ἀπὸ τὰ χεῖλη τῶν σοφῶν μου διδασκάλων ἐπιπήλιστα, ὡς ἄλλη τις φιλόπονος μέλισσα τὸ ὑμήττειον τῆς διδασκαλίας μέλι....».

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς γ'. δεκάδος τοῦ ιη'. αἰῶνος συναντῶμεν τὸν Σταμάτιον Παπᾶ διδάσκοντα καὶ κηρύττοντα ἐν Αἰγύπτῳ, προχειρισθέντα καὶ εἰς **ιεροκήρυκα τοῦ Εὐαγγελίου** ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Κοσμᾶ, ἐφοδιάσαντος ἔπειτα αὐτόν, ἐπανερχόμενον εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦ σχετικοῦ πατριαρχικοῦ εὐεργετηρίου γράμματος—κατ' Ἀπρίλιον 1730—ἐν ᾧ σὺν ἄλλοις σημειοῦνται καὶ τάδε: ὅτι δηλ. ἢ αὐτοῦ μακαριότης: «γνώριμον ἔχουσα τὸν ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως λο-

γιώτατον διδάσκαλον κὺρ Σταμάτιον ἔτι ἐκ νεαρᾶς αὐτοῦ ἡλικίας, ἐπιδημήσαντα δὲ καὶ ἐν τοῖς κατ' Αἴγυπτον τούτοις μέρεσι καὶ ἱκανὸν καιρὸν ἐνδιατρίψαντα, εὐάρεστόν τε ἀναφανέντα διὰ τὴν εὐθύτητα τῆς εὐλαβοῦς αὐτοῦ διαθέσεως καὶ τὸ ἐν πᾶσι πρόθυμον καὶ δι' ἣν ἐν λόγοις ἐκέκτητο παιδεῖαν καὶ μάθησιν, ἔκρινεν εὐλογον τῇ τῶν τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας τροφίμων ὁμηγύρει τοῦτον συγκαταλέξασθαι, δωρεᾶς τε χάριν πνευματικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς φιλοτιμίας· καὶ δὴ τῇ χάριτι δωρεᾶ τε καὶ ἐξουσίᾳ τοῦ παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος διὰ κανονικῆς χειροθεσίας σφραγίσαντες προεχειρισάμεθα **ἱεροκῆρυκα τοῦ Εὐαγγελίου**, ὅστις καὶ νῦν βουλόμενος ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα ἐξήτησεν ἐπ' αὐτῷ ἄδειαν, ἣν καὶ ἔλαβε μετ' εὐχῆς συνιστάντων ἡμῶν τοῦτον καὶ διὰ τοῦ παρόντος συστατικοῦ γραμματος καὶ διαμαρτυρομένων ἵνα πρὸς οὓς ἂν ἀποδημήσῃ ὁ αὐτὸς **λογιώτατος διδάσκαλος** κὺρ Σταμάτιος.... εἴη καὶ λέγηται καὶ γνωρίζεται **ἱεροκῆρυξ** τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικοῦ καὶ πατριαρχικοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρείας τιμώμενος καὶ ἀγαπώμενος παρὰ πάντων....»

Πιθανῶς ἐξ Ἀλεξανδρείας μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁπόθεν «ἀπεσταλμένος ἀπὸ τὴν θείαν καὶ ἱερὰν σύνοδον τῆς βασιλευούσης τῶν πόλεων, κατὰ τὴν αἴτησιν τοῦ πανιερωτάτου κυρίου Ἀθανασίου», μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως, ἀφίκετο εἰς τὴν πόλιν ταύτην καὶ ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐν αὐτῇ ἐλληνικῆς σχολῆς διδασκων ἐν αὐτῇ, κηρύττων δ' ἐπ' ἐκκλησίᾳ καὶ τὸν θεῖον λόγον. Ἡ Ἀδριανούπολις, τῆς ὁποίας ἔχαρακτήριζεν ἑαυτὸν μετὰ τινος εὐχαριστήσεως «ὡς συμπολίτην τρόπον τινά», δὲν ἦτο ἄγνωστός τῷ Σταματίῳ. Καὶ ἄλλοτε ἐπεσκέφθη αὐτὴν παρακολουθήσας τὴν ἐν τῇ σχολῇ διδασκαλίαν καὶ τὸ ἐπ' ἐκκλησίᾳ κήρυγμα τῶν προκατόχων αὐτοῦ διδασκάλων ἐν Ἀδριανουπόλει καὶ δὴ κατὰ σειράν τοῦ ἐκ Λαρίσσης κὺρ Μάρκου καὶ τοῦ ἐκ Λιτίσης μαθητοῦ αὐτοῦ Δημητρίου, εἶτα τοῦ μετ' αὐτοὺς Ἀθανασίου τοῦ Βοθρονέως, τοῦ ἐξ Ἰωαννίων κὺρ Ζώη καὶ τελευταῖον τοῦ κὺρ Ἀλεξίου Σπανοῦ. «Αὐτὸς ἐγὼ ἐγενόμην αὐτότης καὶ αὐτήκοος ἐκείνων καὶ εἰς τοὺς ἐπ' ἐκκλησίας αὐτῶν πανηγυρικοὺς λόγους καὶ εἰς τοὺς ἐπὶ τοῦ σχολείου τῶν μαθημάτων ἐξηγήσεις... μὲ πόσῃν ἀκρίβειαν ἐπαρτηροῦσαν τοὺς κανόνας τῆς γραμματικῆς καὶ τῆς ρητορικῆς... καὶ τῶν μαθητῶν ἐπήνεσα τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀμύλλαν».

Ὁ διορισμὸς τοῦ Σταματίου ὡς διδασκάλου ἢ ὡς ὁ ἴδιος σημειοῖ περὶ ἑαυτοῦ ὡς «γυμνασιάρχου τῆς ἐν Ἀδριανουπόλει ἐλληνικῆς σχολῆς», ἐγένετο κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1733, ἐὰν μὴ καὶ λήγοντος τοῦ 1732. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ὁ ἤδη ἀνωτέρω μνημονευθεὶς **πρόλογος ἀποδεικτικὸς ἦτοι ὁ ἐκ πρώτης ἀφετηρίας λόγος** ἀποτελεῖ τὸν πρῶτον αὐτοῦ ἐναρκτήριο

λόγον, ὃν ἐξεφώνησε τῇ 10 Φεβρουαρίου 1733 ἐπὶ τῇ ἀναλήψει ὑπ' αὐτοῦ τῆς διευθύνσεως τῆς ἐν λόγῳ σχολῆς. Ἡ δράσις τοῦ Σταματίου, εὐμοιροῦντος πολλῆς μαθήσεως τῆς τε ἔσω καὶ τῆς θύραθεν, ὑπῆρξε λίαν εὐεργετικὴ διὰ τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ ὁλόκληρον τὴν Θράκην, μεταξὺ δὲ τῶν πολλῶν αὐτοῦ μαθητῶν διεκρίθησαν ὁ Σταῦρος καὶ ὁ Θεοχάρης υἱοὶ Γεωργίου τοῦ προσκυνητοῦ, Ἰωάννης ὁ Φωκνλίδης καὶ τις Ἀθανάσιος ὀνόματι. Ἐπὶ πόσον χρόνον διετέλεσε διδάσκαλος καὶ ἱεροκῆρυξ ἐν Ἀδριανουπόλει, ἄγνωστον. Ὁ ἐκ τῶν ὡς ἄνω μαθητῶν αὐτοῦ Σταῦρος ἢ Στανράκης, συγγράψας τὸ «μαθητάριον» αὐτοῦ τῇ 27 Ἰανουαρίου 1758, ἀναφέρει τὸν Σταμάτιον. Ἐξηκολούθει καὶ τότε οὗτος διδάσκων καὶ κηρύττων ἐν Ἀδριανουπόλει; Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἔζη κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον, ἀποθανὼν τῷ 1763 καὶ ταφείς ἐν Κορνοφωλεᾷ, τῇ πατρίδι αὐτοῦ¹⁾.

*
* *

Τοῦ Σταματίου Παπᾶ σώζονται ἔργα ἱκανά, ὁρησκευτικοῦ καὶ ἄλλου περιεχομένου, κατὰ τὸν κάτωθι κατάλογον.

Α.

«Γυμνάσιον ἀπερίεργον, ἦτοι λόγοι ἀπλοῖ, φυσικῶς μᾶλλον ἢ τεχνικῶς, εἰς ὠφέλειαν τῶν ἀπλουστερων συντεθέντες, πρὸς τοῦ ταπεινοῦ διδασκάλου τῆς ἐν Ἀδριανουπόλει ἑλληνικῆς σχολῆς Σταματίου τοῦ Παπᾶ, ἐκ Κορνοφωλεᾶς, κατὰ τὸ ἀψλθ'. ἔτος σωτήριον»²⁾. Τὸ ἔργον τοῦτο εἶνε χειρόγραφον, χαρτῶν $21\frac{1}{2} \times 16\frac{1}{2}$ — ἐκ σ. α' — λδ. + 1 — 545 — διατηρούμενον εἰσέτι καλῶς καὶ φέρον ἀρ. νθ'. μεταξὺ τῶν χειρογράφων τῆς Χαλκίδος ἰ. Θεολ. σχολῆς, εἰς ἣν περιῆλθε πάντως ἀπὸ μέρους τοῦ

1) Περί τοῦ βίου καὶ τῆς δράσεως τοῦ Σταματίου Παπᾶ ὀλίγιστα ἔχουσι γραφῇ. Ἐκτὸς τῶν χειρογράφων αὐτοῦ, δυναμένων πιθανῶς νὰ διασφωτίσωσι τὰ κατ' αὐτόν, ὄρα καί: **Κ. Ν. Σάββα** Νεοελληνικὴ φιλολογία. Ἀθῆναι. 1868 σ. 605. — **Ματθ. Κ. Παράνικα** σχεδιάσμα περὶ τῆς ἐν τῷ ἑλληνικῷ ἔθνει καταστάσεως τῶν γραμμάτων κλπ. Κωνσταντινούπολις 1867 σ. 42. — Τεσσαρακονταετηρίς τῆς καθηγεσίας **Κ. Σ. Κόντου**. Ἀθῆναι. 1909. σ. 392 ἐξ. — **Μανουὴλ Ι. Γεδεών** τρεῖς ἱεροκήρυκες τριῶν πατριαρχῶν ἐν Ἑκκλ. καὶ Ἀληθείᾳ τόμ. ΑΒ'. (1912) σ. 76. — **τοῦ αὐτοῦ**, γράμματα ἐκ τῆς Ἀδριανουπόλεως. Κ)πολις 1912, σ. 55. 72. 74 ἐξ. — **τῷ αὐτοῦ**, Ἀδριανουπολιτικῆς ἱστορίας ὑπομνήματα ἐν Ἑκκλ. Ἀλ. ΛΓ' (1913) σ. 91-92. **Π. Κομνηνοῦ** συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν σχολῶν ἡμῶν καὶ διδασκάλων ἐν Ἑκκλ. Ἀλ. ΛΓ'. σ. 459 ἐξ. — **Μ. Διδυμοτεῖχου Φιλαρέτου Βαφείδου** ἐκκλ. ἱστορία τόμ. Γ'. μέρος Β'. Ἀλεξάνδρεια. 1928. σ. 390. — **Θεακικά** τόμ. Β'. Ἀθῆναι. 1929. σ. 80 τόμ. Γ'. Ἀθῆναι. 1932. σ. 88. — **Παράρτημα Γ'**. τόμ. Α'. Ἀθῆναι. 1931. σ. 63.

2) **Κ. Ν. Σάββα** ὡς ἄνωτ. σ. 605. — **Μ. Παράνικα** ὡς ἄνωτ. σ. 42 ἐν σημειώσει. — **Μ. Γεδεών** γράμματα κλπ. ὡς ἄνωτ. σ. 75 ἐξ. — **Ἑκκλ. Ἀλ. ΛΓ'**. 459. — **Παράρτ. Γ'**. τόμ. «Θεακικῶν» σ. 62 σημ. 2.

μητροπολίτου Πρεσπῶν Καλλινίκου, ἐκλεγέντος τῷ 1801 καὶ ἀποθανόντος τῷ 1843. Ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ χειρογράφου, πρὸ τῆς α' σελίδος σημειοῦται : καὶ τόδε πρὸς τοῖς ἄλλοις ταπεινοῦ *Καλλινίκου*, ἀψ'δ'. Ὁκτωβρίου κε'. καὶ ἐν τῇ ὡς τῆς 1 σελ. : «καὶ τόδε πέφυκε ταπεινοῦ *μητροπολίτου Πρεσπῶν Καλλινίκου* τοῦ ἐκ Καλλιουπόλεως».

Ἡ ἀνάλυσις τοῦ ὡς ἄνω χειρογράφου ἔχει ὡς ἑξῆς :

Πρόλογος ἀποδεικτικός, ἦτοι ὁ ἐκ πρώτης ἀφειτηρίας λόγος¹⁾. (σ. γ'.—ιθ').

—*Ἀρχή*: Ἐπρεπεν, ὃ εὐγενές μου ἀκροατήριον,...

—*Τέλος*: ναί, εἰς πολλὰ ἔτη δέσποτα.

—Μετὰ τὸ τέλος ἡ ἑξῆς σημείωσις :

«*Ερρέθη κατὰ τὸ ἀπλγ'. ἔτος, φεβρ. (ἑνὶ) 10, ἐπὶ τοῦ πανιερωτάτου κυροῦ Ἀθανασίου*».

σελ. κ'. κενή.

Τοῖς φιλαναγνώσταις (σ. κα'. κβ').

—*Α.*: ἐγώ, ὃ φιλομαθεύων ἀναγνώστης, στοχαζόμενος . . .

—*Τ.*: εἰς σημεῖον ἀγάπης διηγεοῦ, Σταμάτιος ὁ τοῦ Παπᾶ ἐκ Κορωνοφωλεᾶς».

σ. κγ'+κδ'. κεναί.

σ. κε'.—λβ'. : *Πίναξ τῶν ἐν τῷδε τῷ βιβλίῳ περιεχομένων.*

σ. λγ'+λδ'. : *σχέδιασμα δύο προσωπογραφιῶν (εἰκόνων).*

σ. 1—20+σ. κε'.

Λόγος εἰς τὸ Γενέσιον τῆς ἀειπαρθένου (Σ)βρ. 8).

—ὅτι ἐβδόμη τφόντι ἡμέρα, εὐλογημένη τε καὶ ἡγιασμένη, εἶναι ἡ ἀειπαρθένος καὶ θεοτόκος Μαρία. (περίληψις).

—«Καὶ εὐλόγησεν ὁ Θεὸς τὴν ἡμέραν τὴν ἐβδόμην καὶ ἡγίασεν αὐτήν» (ρητόν).

—*Α.*: «Καθὼς ὅταν ἀπὸ τὴν λαμπρὰν πύλην τῆς ἀνατολῆς

—*Τ.*: ἐδωρήσατο ἡμῖν ζωὴν τὴν αἰώνιον».

σ. 20—33+σ. κε'.

Λόγος εἰς τὰ Εἰσόδια τῆς Παρθένου (Ν)βρ. 21).

—ὅτι ἡ Παναγία εἶναι τὸ ἀκηλίδωτον ἔσοπτρον τῆς ἀγνείας καὶ καθαρότητος καὶ αὐτὸς ὁ λάμπων καὶ ὀλόφωτος Ἥλιος.

1) Ἀνάλυσιν τοῦ λόγου τούτου ἐποιήσατο ὁ ἀοιδίμος καθηγητὴς τῆς ἐν Χάλκῃ ἱ. Θεολ. Σχολῆς Παντολέων Κομνηνὸς ἐν Ἑκκλ., Ἀλ. ΛΓ'. 459 ἐξ.

— «Καλὴ ὥς σελήνη, ἐκλεκτὴ ὥς ὁ ἥλιος, θάμβος ὥς τεταγμένοι»
(᾿Ασμα ἄσμ. ζ' κεφ.).

— ᾿Α.: «Ἄς θαυμάζουσιν ἄλλοι σοφοὶ καὶ διδάσκαλοι...

— Τ.: καὶ εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν».

σ. 33—51+κε'.

Λόγος εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς σεβασμίας Πεντηκοστῆς (Μαΐος).

— περὶ τοῦ ἑπταδικοῦ ἀριθμοῦ πόσον εἶναι ἱερὸς καὶ σεβάσμιος
καὶ περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὅτι εἶναι ἡ ἀληθὴς καὶ βεβαία
Πεντηκοστή.

— «Καὶ ὥφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὥσπερ πυροί,
ἐκάθισέ τε ἑφ' ἓνα ἕκαστον αὐτῶν» (Πράξ. κεφ. β').

— ᾿Α.: «Ἐπαινετὴ βεβαιότης καὶ θαυμαστὴ λίαν ἐστὶν ἡ...

— Τ.: καὶ εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν».

σ. 52—68+κε'.

Λόγος τῇ ἑορτῇ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων (Ἰουν. 29).

— ὅτι οἱ ἀπόστολοι εἶναι θεῖοι διὰ τὸ ἀποστολικὸν ἐπάγγελμα,
θεῖοι διὰ τὸ εὐαγγελικὸν κήρυγμα, θεῖοι καὶ διὰ τὰ ὑπερένδοξα ἔργα.

— «ἀποκριθεὶς οὖν ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτοῖς: σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς
τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος».

— ᾿Α.: «Προσπαζὼν τὸν λόγον ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ ἀποστόλου...

— Τ.: καὶ κατεβαίνω πλέον ἀπὸ τὸν ἄμβωνα».

σ. 68—79+κε'.

Λόγος τῇ ἑορτῇ τοῦ προσφύτου Ἡλιοῦ (Ἰουλ. 20).

— πόσῃ πολλὴν καὶ μεγάλῃ δύναμιν ἔχει ἡ προσευχή.

— «Καὶ ἔκυσεν Ἡλιὸς ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἔθηκε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
ἀναμέσῃ τῶν γονάτων αὐτοῦ» (Γ'. Βασιλ.).

— ᾿Α.: «Καὶ ἂν εἰς κάθε ἄλλον καιρὸν ἀναγκαία ᾔτο ἡ προσευχή..

— Τ.: καὶ εἰς τοὺς ἀπερ. αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν».

σ. 79—93+κε'.

Λόγος εἰς τὴν μνήμην τοῦ Ἀγίου Στεφάνου (Αὐγ. 2).

— ἀλληγορικὴ ἐρμηνεία εἰς τὸν ἀμπελῶνα τοῦ οἰκοδεσπότη.

— «ἄνθρωπός τις ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευεν ἀμπελῶνα...».

— ᾿Α.: «Ἀνίσως αὐτὸς ὁ αἰσθητὸς καὶ φαινόμενος οὐρανός... .

— Τ.: καὶ εἰς τοὺς ἀπερ. αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν».

σ. 94—104+κε'.

Λόγος εἰς τὴν ἱερὰν μετέστας τῆς Μητρὸς Παρθένου (Αὐγ. 15).

— ὅτι ἡ Θεοτόκος εἶνε ἡ μυστικὴ ναὺς, ὅπου ἔφερεν τὸν ἄρτον τῆς

ζωῆς, τὸν Χριστόν, καὶ ἐχόρτασε τὸν πεινασμένον κόσμον τῆς χάριτος.

— «Ἀναστᾶσα Μαριάμ ἐπορεύθη κλπ.» (Λουκ.).

— Ἀ.: «Ἐπρόσταξεν ὁ μέγας Θεός. . . .

— Τ.: σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι».

σ. 105—124+κς'.

Λόγος τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Νικολάου (Δ]βρ. 6).

— ποσαχῶς ἡ ἀγάπη καὶ πόσον ὠφελεῖ.

— Ἀ.: «Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοὶ ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται» λέγει μὲ τὸ ἀψευδέστατον αὐτοῦ στόμα

— Τ.: μετὰ πάντων τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ, ἀμήν».

σ. 124—144+κς'.

Λόγος τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος (Δ]βρ. 12).

— ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε τὸ ἄκρον ἀγαθὸν καὶ ὁ ἄνθρωπος δὲν τὸ γνωρίζει, ὅτι δὲν θέλει.

— «Ἐγὼ εἰμὶ ἡ θύρα, δι' ἧς εἰσέλθῃ κλπ. . . .

— Ἀ.: «Ἐκεῖνος ὁ πατὴρ τῶν δωδεκά φυλῶν Ἰσραὴλ

— Τ.: εἰς τοὺς ἀπερ. αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν».

σ. 144—155+κς'.

Λόγος τῇ ἑορτῇ τῆς κατὰ σάρκα Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος (Δεκεμβρ. 25).

— ὅτι ἡ ἔνσαρκος τοῦ Θεοῦ οἰκονομία ἐπροξένησεν εἰς τὸν ἄνθρωπον τῆς ἐλευθερίας τὴν ἐπίγνωσιν, τὴν ἐπάνοδον καὶ τὴν υἰοθεσίαν.

— Ἀ.: «Σήμερον, ἀγαπητοί, εἶνε ἐκεῖνη..

— Τ.: εἰς τοὺς ἀπερ. αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν».

σ. 155—164+κς'.

Λόγος τῆς ὀκταημέρου περιτομῆς τοῦ Κυρίου (Ἰαν. 1).

— ὅτι ὁ νόμος εἰς μὲν τὸν ἄνθρωπον ἦτο σημεῖον διορθώσεως, εἰς δὲ τὸν Χριστὸν ἦτο σημεῖον ἀγάπης.

— Ἀ.: «Ἐκεῖτο ὁ μέγας ἐν πατριάρχαις Ἰσαάκ...

— Τ.: ἐκεῖ δὲ αἰώνιον τὴν ζωὴν καὶ τὴν βασιλείαν, ἀμήν».

σ. 165—182+κς'.

Λόγος τῇ ἑορτῇ τῶν Θεοφανείων (Ἰαν. 6).

— ὅτι τὸ βάπτισμα εἶναι μία μυστικὴ ἀναγέννησις, χωρὶς τὸ ὅποῖον ἀδύνατον εἶναι νὰ σωθῇ ἄνθρωπος.

— «Ἐὰν μὴ τις ἀναγεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος οὐ δύναται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν εἰσελθεῖν».

—'Α.: «Πάλιν ἐορτὴ καὶ πάλιν πανήγυρις δεσποτική...

—Τ.: ὁ Θεὸς δίκαιον ἀποφαίνεται».

σ. 182—197+κστ'.

Λόγος τῶν ἁγίων τριῶν Ἱεραρχῶν (Ἰαν. 30).

—ὅτι ὁ χριστιανὸς εἶνε ὁ θρόνος, εἰς τὸν ὅποιον ἀναπαύεται ὁ Θεὸς—ὁ χριστιανὸς εἶναι ἕνας κόσμος νέος, ὁποῦ ἔχει θεμέλιον τὸν Χριστόν, πύργους τοὺς μάρτυρας, φωστήρας τοὺς διδασκάλους καὶ εἰς αὐτὸν ὁ Θεὸς κατοικεῖ διὰ παντός.

—«Καὶ ἰδὸν φωνὴ ἐκ τοῦ οἴκου τῆς δόξης... (Ἰεζεκ.)

—'Α.: «Αὐτοὶ εἶναι ἐκείνοι, αὐτοὶ εἶναι οἱ δύο πόλοι..

—Τ.: ἐκεῖ διὰ τὰ συνενφραινόμεθα εἰς νομὰς αἰώνιους, ἀμήν».

σ. 198—218+κζ'.

Λόγος τῇ ἐορτῇ τῶν αὐτῶν φωστήρων, ἡ περὶ φωτός (Ἰαν. 30).

—ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι τὸ κατ' οὐσίαν καὶ φύσιν φῶς, οἱ δὲ διδάσκαλοι εἶναι τὸ κατὰ μετουσίαν καὶ χάριν φῶς.

—«Ὑμεῖς ἔστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου...».

—'Α.: «Καθὼς ὅταν ὁ αἰσθητὸς οὗτος καὶ φαινόμενος ἥλιος...

—Τ.: τὸ φωτίζον καὶ ἁγιάζον πάντα ἀνθρώπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον».

σ. 219—233+κζ'.

Λόγος εἰς ἱεράρχην ἢ εἰς τὸν μέγαν Ἀθανάσιον (Μαῖον 2).

—ὅτι ὁ μέγας Ἀθανάσιος εἶναι ἕνας ὀλολαμπής καὶ ὀλόφωτος ἥλιος, ὁποῦ λάμπει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ.

—«Ὑμεῖς ἔστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου...».

—'Α.: «Καθὼς ὁ λαμπροπνευστόμορφος οὗτος καὶ...

—Τ.: διὰ τὰ συνενφραινόμεθα εἰς αἰῶνας αἰώνων».

σ. 234—254+κζ'.

Λόγος εἰς ἱερομάρτυρα ἢ εἰς τὸν ἅγιον Χαραλάμπη (Φεβρ. 10).

—ὅτι τὸ δοκίμιον εἶναι μαρτύριον ὁποῦ προξενεῖ εἰς τοὺς δεδοκιμασμένους τῆς αἰωνίου ζωῆς τὸν ἀμαράντινον στέφανον.

—«Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ἡμῶν...».

—'Α.: «Μακάριος ὄντως εὐγενὲς μου ἀκροατήριον...

—Τ.: εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν».

σ. 254—277+κζ'.

Λόγος εἰς μνήμην μαρτύρων ἥτοι ἐγκώμιον εἰς τοὺς ἁγίους τεσσαράκοντα μάρτυρας (Μαρτ. 9).

—'Α.: «Ἀνίσως καὶ ἐκεῖνος ὁ σοφὸς καὶ μέγας πειητής...

—Τ.: τὴν εἰρήνην καὶ τὸ μέγα ἔλεος».

σ. 277—299+κζ'.

Λόγος τῇ ἑορτῇ Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρός (Δεκεμβρ. 27).

—πόσον γενναιοτάτη ἡ ἡρωϊκὴ αὐτοῦ ἀθλησις.

—'Α.: «Μέγα τφόντι καὶ ἀξιοθαύμαστον ἔργον εἶναι...

—Τ.: εἰς τοὺς ἀπερ. αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

σ. 299—323+κζ'.

Λόγος εἰς τὸν εὐαγγελισμόν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου (Μαρτ. 25).

—ὅτι ἡ παναγία παρθένος εἶναι κεχαριτωμένη κατ' ἐξοχὴν ὡς πληρεστάτη πάσης χάριτος καὶ ἐπομένως εὐλογημένη.

—«Χαῖρε κεχαριτωμένη ὁ Κύριος μετὰ σοῦ».

—'Α.: «Ἡμέρα χαρμόσυνος καὶ εὐφροσύνης ἀνάπλεως..

—Τ.: καὶ καταβαίνω πλέον ἀπὸ τὸν ἄμβωνα».

σ. 323—343+κζ'.

Λόγος τῇ ἑορτῇ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς.

—ὅτι ἡ μητροπάρθενος κόρη καὶ θεοτόκος Μαρία εἶναι ἡ ἀληθινὴ Ζωοδόχος Πηγὴ, ὅπου ἐπήγαγεν εἰς τὸν κόσμον τὸν ποταμὸν τῆς ζωῆς, τὸν Χριστόν.

—'Α.: «ὦ πόσῃν χαρᾷ, ὦ πόσῃν εὐφροσύνῃν...

—Τ.: ἐκεῖ δὲ νὰ μᾶς ἀξιώσῃ τῆς αἰωνίου βασιλείας».

σ. 344—371+κη'.

Λόγος τῇ μεγάλῃ ἑορτῇ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς (Ἰούνιος).

—ὅτι ὁ ὕψιστος καὶ μέγας Θεὸς εἶναι τριάς καὶ μονάς, ἥτοι ἐν τὰ τρία καὶ τρία τὸ ἓν—καὶ ὅτι οἱ ἑβραῖοι τώρα εἶναι τελείως ἄνομοι, ἐπειδὴ μήτε τὸν παλαιὸν νόμον ἠμποροῦν νὰ ἐνεργήσουν, ὥσ' ὅπου δὲν ἔχουσι τὸν ναόν, μήτε τὸν νέον ἐνεργούν, ὅτι δὲν πιστεύουσι τὸν Χριστόν.

—«Ὁν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος εἰς τὰς πηγὰς...».

—'Α.: «Καθὼς ὁ καθ' ὑπεροχὴν εἰδήμων καὶ ἔμπειρος...

—Τ.: καὶ εἰς τοὺς ἀπερ. αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν».

σ. 371—388+κη'.

Λόγος τῇ ἑξῆς μετὰ τὴν Πεντηκοστὴν ἡμέρᾳ, ἥτοι τῇ β'. τοῦ ἁγίου Πνεύματος (Μάϊος καὶ Ἰούνιος).

—ὅτι ὁ φιλόανθρωπος Θεὸς ὅλους ἀπαξιαπλῶς τοὺς ἀνθρώπους θέλει νὰ σωθῶσι, πλὴν ὀλίγοι τινὲς εἶναι οἱ σωζόμενοι.

—'Α.: «Αὐτὴ εἶναι ἡ μεγαλειτέρα παρηγορία....

—Τ.: καὶ ἐπισκηνώσει ἐν ἡμῖν».

σ. 389—404 + κη'.

Λόγος τῇ Κυριακῇ τῶν ἁγίων Πάντων, ἥτοι περὶ ὁμολογίας τῆς πίστεως (Μάιος, Ἰούνιος).

—ὅτι ἡ τῶν δικαίων κατάστασις εἰς τὸν οὐρανὸν εἶναι μία ζωὴ αἰωνίου μακαριότητος καὶ ἡ τῶν ἁμαρτωλῶν ἐξ ἐναντίας κατάστασις εἰς τὸν ᾗδην εἶναι μία ζωὴ αἰώνων βασάνων.

—'Α.: «Αὐτὴ εἶναι ἡ μοναχὴ παρηγορία...

—Τ.: καὶ εἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν».

«Μετὰ τὴν ἀνωτέρω εἰκοσιτριῶν πανηγυρικῶν λόγων τούτων ἰδοὺ σοι, ὦ φιλαναγνώστα, καὶ ἕτεροι ἡθικοὶ λόγοι ἐννέα».

σ. 405—416 + κθ'.

Λόγος εἰς παρθενόμάρτυρα, ἥτοι τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς (Ἰουλ. 26).

—ὅτι ὁ Θεὸς διὰ πέντε φωνῶν πάντα προσκαλεῖ εἰς μετάνοιαν.

—'Α.: «Κἄν τῶν ἱματιῶν αὐτοῦ ἄψομαι σωθήσομαι...

—Τ.: τῶν δικαίων καὶ πάντων τῶν εὐφραϊνομένων, ἀμήν».

σ. 417—429 + κθ'.

Λόγος τῇ ἑορτῇ τοῦ ἀδελφοθεοῦ Ἰακώβου (8)βρ. 23).

—πόσοι τῆς θείας Προνοίας οἱ τρόποι καὶ ποῖα τὰ χαρακτηριστικὰ σημεῖα τῆς ἱερωσύνης.

—'Α.: «Ὅταν ἡ ἀνωτάτη θεία προμήθεια ἀπεφάσισε...

—Τ.: καὶ σὲ προσκυνοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας».

σ. 430—442 + κθ'.

Λόγος εἰς τὴν Γέννησιν τοῦ Προδρομοῦ (Ἰουν. 24).

—ὅτι ἡ μέθη εἶναι τὸ χεῖριστον πάθος, ὅπου προξενεῖ νάρκωσιν εἰς ὅλα τὰ αἰσθητήρια καὶ εἰς αὐτὸν ἀκόμη τὸν νοῦν καὶ βλάπτει καθὼς τὸ σῶμα ἔτζη καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου.

—'Α.: «Ἰστορεῖ ἡ θεία καὶ ἱερὰ Γραφὴ πῶς...

—Τ.: δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς μου...».

σ. 443—452 + κθ'.

Λόγος τῇ Κυριακῇ τοῦ Ἀσώτου.

—ἀλληγορικὴ ἐρμηνεία εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ Εὐαγγελίου.

—'Α.: «Καθὼς τὸ βαρυφορτωμένο καράβι...

—Τ.: καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων γένοιτο, γένοιτο».

σ. 452—462 + κθ'.

Λόγος περὶ ἑορτῆς ἀπλῆς ἢ καὶ Κυριακῆς.

—πῶς πρέπει νὰ σχολάζῃ ὁ ἄνθρωπος τὴν ἡμέραν τῆς σχολῆς.

διὰ νὰ εἶναι δεκτὴ πρὸς τὸν Θεὸν ἡ σχόλη του.

—'Α.: «'Αγκαλὰ ὁ Ὑψιστος καὶ μέγας Θεός, ὁ πανταχοῦ παρὼν...

—Τ.: ἐν Χῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ἀμήν».

σ. 462—472+κθ'.

Λόγος εἰς τὴν σύναξιν τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ.

—'Α.: «Καθὼς εἰς κάθε πολιτικὴν πανήγυριν...

—Τ.: κατὰ τὸ μέγα ἔλεος ὡς τῶν ἀσωμάτων ἀρχιστράτηγε».

σ. 472—480+κθ'.

Λόγος τῇ Περιτομῇ τοῦ Σωτῆρος καὶ τοῦ μεγάλου Βασιλείου.

—'Α.: «'Αγκαλὰ καὶ ἡ σημερινὴ ἑορτὴ νὰ εἶναι μεγάλη...

—Τ.: ἐν Χῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ἀμήν».

σ. 480—492+κθ'.

Λόγος εἰς τὴν ἑορτὴν τῇ Ζωοδόχῳ Πηγῇ.

—'Α.: «'Ανίσως καὶ ὁ κοιμιστὴς ὁποῦ διὰ νὰ λάβῃ...

—Τ.: χαῖρε ὕδωρ σωτήριον».

σ. 492—504+κθ'.

Λόγος τῇ Κυριακῇ τῶν ἁγίων Πάντων.

—'Α.: «Καθὼς ὁ ἀσθενὴς ἐπιθυμῶντας τὴν υγείαν του...

—Τ.: καὶ ζῶν αἰώνιον κληρονομήσει».

Ἐπιφωνήματα.

σ. 505—508+λ'.

Ἐπιφώνημα συντομον ἀρχιερέως κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐμφάνειαν εἰς τὴν κληρωθεῖσαν ἀντιφ' ἐπαρχίαν.

—'Α.: «'Ακούει, ὦ εὐλογημένον μου ἀκροατήριον, καὶ...

—Τ.: καὶ τοῖς εὐχομαι καὶ τοὺς εὐλογῶ».

σ. 508—514+λ'.

Ἐπιφώνημα ἑταρον ἀρχιερέως κατὰ τὴν β'. αὐτοῦ ἐμφάνειαν ἐν Κυριακῇ φέρε' εἰπεῖν ἡ ἑορτῇ.

—'Α.: «Τέχνη τις ἔστι τεχνῶν καὶ ἐπιστήμη ἐπιστημῶν...

—Τ.: δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς μου κλπ. . .».

σ. 515—529+λ'.

Ἐπιφώνημα διδασκάλου εἰς τὴν ἐποδοχὴν καὶ παρουσίαν τοῦ νεωστὶ προβιβασθέντος εἰς τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα.

—'Α.: «'Ακούει καὶ αὐτὴ ἡ πάντολμος...

—Τ.: πάσης ἐπιβουλῆς τοῦ ἀλάστορος».

Λόγοι νεκρώσιμοι

σ. 529 - 536+λ'.

Λόγος, ἐκ κατασκευῆς.

— «ὦ θάνατε ὦ; πικρόν σου τὸ μνημόσυνον . . .» (Σειράχ).

— Ἀ.: «Φοβερός ὄντως καὶ τρομερός εἶναι ὁ θάνατος . . .

— Τ.: ὁποῦ ἀναπαύονται διὰ παντός οἱ δίκαιοι, ἀμήν».

σ. 537—544+λ'.

Λόγος, ἐξ ἀνασκευῆς.

— «Θάνατος ἀνδρὶ ἀνάπανσις» (Σοφ. Σειράχ).

— Ἀ.: «Δὲν εἶναι φοβερός ὁ θάνατος, ἀγαπητοί.

— Τ.: θάνατος γὰρ ἀνδρὶ ἀνάπανσις».

σ. λ'.— εἰς τὸ τέλος σημειοῦται :

— «Διπλοῦν τὸν ἀπλοῦν ἢ κυήσασα Λόγον
διπλὴν ῥῶσιν δίδου μοι τῷ γεγραφότι».

σ. 544, σημειοῦται :

— «Ἐγὼ Σταμάτιος ἐκ Κορὸνοφολεᾶς,
ὁ συγγραφεὺς τε καὶ γραφεὺς ὁμοῦ πέλω
τεθνήξομαι μὲν καὶ γενήσεται κόνις,
μένει δὲ βίβλος ἐν κύκλοις πολλῶν χρόνων,
ὅσοι δὲ τυγχάνοιτε τῆςδε τῆς βίβλου
εὐχέσθε τοῦ γράψαντος χάριν ὡς θέμις
τυχεῖν με χώρας τῆς ἁγίας τρισολβίου,
ἀμήν, ἀμήν, σῶτέρό μοι, γένοιτό μοι».

σ. 545, στίχοι εἰς τὴν ἁγίαν Τριάδα :

«Τὸν δακτύλοις γράψαντα καὶ συγγραφέα
τὸν ἀναγινώσκοντα ταύτην ὡς θέμις.
κτησάμενόν τε ἅμα τοὺς τρεῖς ὡς ἕνα
φύλαττε Τριάς καὶ Μονὰς ἐν ἀνάγκαις».

σ. λα' Τῆς ῥητορικῆς ὁρος ἡ ὀρισμός.—Τὰ μέρη αὐτῆς πέντε—αἱ
τούτων ἐνέργειαι—τὸ ζήτημα διχῶς—οἱ κοινοὶ καὶ ῥητορικοὶ τόποι εἶναι
εἰκοσιδύο.

Β'.

Θεματάριον, οὕτως ἐπιγραφόμενον χαρτῶν χειρόγραφον τῆς αὐτῆς
ἱ. Θεολ. Σχολῆς; —21¹/₂×16, ιη'. αἰῶν—φέρων ἀριθμὸν ρμστ'. καὶ ἐν τῇ
ἀρχῇ αὐτοῦ τὴν ἐξῆς σημείωσιν : «Σύνθεσις μὲν τὸ παρὸν Θεματάριον

διαφόρων, μάθημα δὲ καὶ πόνημα ιδιόχειρον Σταματίου τοῦ Παπᾶ, ἐκ Κορωνοφωλεᾶς, οὕτως τὰ νῦν καὶ κτήμα πρὸ τῶν ἄλλων, μετ' οὗ πολὺ δ' ἔσεται καὶ τῶν ἄλλων».

«Ἡ χεὶρ μὲν ἡ γράψασα κρύπτεται τάφῳ,
μένει δὲ βίβλος ἐν χρόνων πολλῶν κύκλοις,
ὅσοι δὲ τυγχάνοιτε τῆσδε τῆς βίβλου,
εὐχεσθε τοῦ γράψαντος, ὡς θέμις, χάριν.

Ταπεινὸς Σταμάτιος ὁ τοῦ Παπᾶ
Ἐκ Κορωνοφωλεᾶς

Τὸ Θεματάριον τοῦτο περιέχει σὺν ἄλλοις καί : 1)

— «Ἐμοῦ τοῦ Σταματίου Παπᾶ θέματα, ἐν τῇ μεγαλοπούλει Ἀλεξανδρεῖα ἐκδοθέντα τοῖς πρωτοπείροις, κατὰ τὸ ἀψκ. Γαμαλιῶνος α'».

— «Ταπεινοῦ Σταματίου Παπᾶ, τοῦ τῆς ἐν Ἀδριανουπόλει σχολῆς γυμνασιάρχου, ἔξω τῶν εἰδῶν, πείρας ἔνεκα τῶν μαθητευσάντων μοι κατὰ τὴν τῆς πανώλους φηγὴν 1733, Ὀκτωβρίου 20».

— «Σταματίου τοῦ Παπᾶ, ἔξω τῶν εἰδῶν, πρὸς τοὺς ἐν Ἀδριανοῦ μαθητάς».

— «Τοῦ α'. εἶδους Σταματίου τοῦ Παπᾶ».

Γ.

«Πνευματικὸν ἐντροφῆμα τοῖς τὴν κατ' ἀρέσκειαν τοῦ Θεοῦ βιοτὴν ἐξαιτουμένοις καὶ τὸ σῶμα τῷ πνεύματι δουλαγωγεῖν καὶ δλωσ ἀπαθῶς βιοῦν ἐλομένοις, ἐκ πολλῶν μὲν καὶ ἄλλων συγγραμμάτων, μάλιστα δ' ἐκ τῶν τῷ μεγάλῳ Βασίλειῳ, Γρηγορίῳ τῷ Θεολόγῳ, Ἰωάννῃ τῷ Χρυσόστομῳ καὶ Μαξίμῳ τῷ ἀγιωτάτῳ πεποιημένων συνερραυσθὲν καὶ κατ' ἐρώτησιν καὶ ἀποκρίσιν ξυντεθὲν παρὰ τοῦ ταπεινοῦ τῆς ἐν Ἀδριανουπόλει ἐλληνικῆς σχολῆς γυμνασιάρχου Σταματίου Παπᾶ ἐκ Κορωνοφωλεᾶς, κατὰ τὸ ἀψνς'. ἔτος ἀπὸ θεογονίας, βηδρομιῶνος ἔνῃ καὶ νέα» 2).

Δ'.

Φέρεται γράψας :

α') Χρηστομάθειαν 3).

β') ἐξηγήσεις κανόνων Ἀναστάσεως Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ 4).

1) Πρβλ. καὶ Παράρτημα Γ', τόμ. «Θρησκευτῶν» σ. 73.

2) Χειρόγραφον ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν κωδίκων τῆς βιβλιοθήκης Ἀλεξίου Κολυβά (N. Ἑλληνομνήμων ΙΕ', σ. 88. — Παράρτημα κλπ. ὡς ἀνωτέρω σ. 73).

3) Παράρτημα κλπ. σ. 73.

4) αὐτόθι σελ. 73.

γ') «*Ψυχαγωγίαν*», περιέχουσιν ἐξηγήσεις ἐλλήνων συγγραφέων¹⁾,
δ') *ἐπικήδειον* εἰς τὸν θανόντα τῷ 1739 μητροπολίτην Ἀδριανουπό-
λεως Ἀθανάσιον²⁾.

ε') προτρεπτικὴν ἐπιστολὴν «πρὸς τὸν ἀγαπητόν μου μαθητὴν καὶ
ἀνεψιὸν Ἰγνάτιον Σαράφογλου ἐπίσκοπον Ναζιανζοῦ»³⁾.

στ') ἐπιτιμητικὴν ἐπιστολὴν ἐκ Κ/πόλεως πρὸς τοὺς προὔχοντας
Κορνοφωλεᾶς παραχωρήσαντας τὸ ἐξωκλήσιον τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεο-
τόκου—ἐνθα σήμερον τὸ μετόχιον τῆς ἱερᾶς μονῆς Ἰβήρων—εἰς τὸν ἐξ
Ἀνδρου γνωστὸν μοναχὸν Αὐξέντιον, τὸν γνωστὸν ἔπειτα ταραξίαν ἐν
Κατιρλί τῆς Νικομηδείας⁴⁾.

Ε'.

Φέρεται ἀντιγράψας :⁵⁾

α') κώδικας *Γεωργίου Κορεσίου*, τῷ 1723.

β') προοίμια ῥητορικῆς τέχνης *Θεοφίλου Κορυδαλλέως* κατὰ Νοέμ-
βριον 1721 ἐν Πάτμῳ.

γ') ἐπιστολὰς *Συνεσίου*, τῇ 25 Ἰανουαρίου 1724 ἐν Πάτμῳ.

δ') κώδικα τοῦ *Μακαρίου* περιέχοντα ἑκθεσιν ῥητορικῶν κανόνων
τοῖς ἱεροκήρυξι μάλιστα συμβαλλομένων ἐκ τοῦ λατινικοῦ.

1) *Ἑκκλ.* Ἀλ. ΑΒ' 76.—Πιθανῶς σχετίζεται πρὸς τὴν *Χρηστομάθειαν*.

2) *Μ. Γεθων* γράμματα κλπ. ὡς ἀνωτέρω σ. 55.71.—*Παράρτημα* κλπ. σ. 63.—*Ἑκκλ.* Ἀλ. ΑΓ' 92.

3) Ἀντίγραφον ταύτης ἐδόθη παρὰ τοῦ ἐξ Ἀδριανουπόλεως ἀειμνήστου κα-
θηγητοῦ Γ. *Λαμπουσιάδου* τῷ ἐκ Κορνοφωλεᾶς πανοσ. ἀρχιμ. *Νεοφύτῳ Στα-*
ματιάδῃ καὶ ὑπὸ τούτου ἡμῖν.

4) Κατὰ πληροφωρίας μεταδοθείσας ἡμῖν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀρχιμ. Ν. *Σταμα-*
τιάδου.

5) *Παράρτημα* κλπ. σ. 73.